

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKÖZTÍTŐK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferenc-körút
31. szám, I. em.Megjelen január és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegek,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egylet,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csónak-Égylet,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egylet,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kallói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Besei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkérvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegylet,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Kores.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvárdéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Tornaversenyre készülés

Nem panaszképen írjuk e sorokat, hanem abban a reményben, hogy az iskolai hatóságok megszívlelik a hallottakat, és legszebb intézményünk, a tornaverseny érdekében elhárítják az annak fejlődését gátló akadályokat.

Ugy vagyunk ugyanis mi, tornatanárok, e versenyekkel, hogy várjuk is, meg előre félünk is tőle; félünk, mert az előre készülés, a versenyre jelentkezetteknek kiképzése —: torzsalkodást, elégedetlenséget kelt a kollégák közt, hogy pár órára kikérjük a versenyzőket. Mert arról sok évek tapasztalata meggyőzőtt, hogy a külön órákra soha egybe nem lehet a tanulókat gyűjteni, ha csak nem az utolsó előadási órától kérjük őket ki. A mi iskoláinknak nincsen játéktere, hanem így tavasszal a város végére megyünk a rétre ki. Ugy de a kimenetelre legalább félóra kell, s így az ilyenkor nagyon elfoglalt tanulóknak alig jön ki fele a gyakorlatokra.

Sokat gondolkodtam, hogy miként érhet rá az angol, francia tanuló, hogy naponként két órát tölthet a játéktéren, vagy jégpályán. Azt nem hiszem, hogy a mi népünk értelmi felfogása gyengébb lenne amazokénál, azt sem hiszem, hogy az ottani érettségi követelmények enyhébbek volnának a miénknél, s így ott sokkal kevesebbet kellvén tanulni, a fiuk bátrabban mennek a játéktérre. Hanem azt kell hinnem, hogy nálunk az iskola a tanításból alig végez mást, mint a megértést, leckefeladást és kikérdezést. Azt mond-

hatná erre valaki, hogy még ezt se végezheti, mindig el, s igaza volna. Így hát a tanulás, a mi iskoláinkban még ma is a legtöbbje a munkának, az emlékezetbevités egészen a házi munkaidőre marad. Ahhoz pedig, hogy belássa valaki, mennyi nálunk a bevágni való, nem kell nagy pedagógusnak lenni, csak meg kell nézni tanulóink könyveit. Az én elég erős fiam az év elején magával hordta az órarend készülésekor minden könyvét s rendesen betegre fáradtan ért haza. Én ugyan azzal vigasztaltam, hogy ez jó, mert így erősödik, de azt már bajjal hiszem, hogy egy 15 éves fiúnak a lelkét ne bénítaná meg, mikor egy év alatt 2—3 ezer oldal nehéz tudományt kell emlékezetbe vésnie.

De nem kontárkodom tornamester létemre a magasabb pedagogiába, hanem annyit bátran igaznak tarthatok, hogy az iskolai munka nem enged elég időt éppen a leg-igyekvőbb tanulóknak a testgyakorlatokra. Es itt ismét mint atya mondhatom, hogy erősebb testű és lustább fiam többet játszik, mint a gyengébb és eszesebb, de amazt kevésbé félttem az élet küzdelmeitől, mint a mindig jó tanulót. A jó tanulót nem tudom rábeszélni, hogy velünk jöjjön a versenyre, a gyengébb meg mindig csak arra készül. Ha én, a mesterségemnél fogva testi nevelő, nem tudok gyermekeimnek elég időt engedni a testgyakorlatokra, mit csináljon az olyan apa, ki mindent az iskolától vár.

Visszatérve a versenyre készüléshez, azt óhajtanám, hogy az a minimumra redukáltság az által, hogy a versenyeknek zöme

mindig állandóan ugyanaz maradjon. Nem helyeseltük sokan a mult országos versenyen sem, hogy a rendezők erőnek erejével valami új dolgot akartak produkálni és az egyenletes testképzés elvének tömjénezve, kifundálták a futó-mászó szörnyversenyt, milyenhez hasonló, igaz, még széles e világon nem folyt le.

Ugy olvastam éppen e lapok régebbi számaiban, hogy a miniszteriumban tartott értekezleteken többször hangoztatták maguk a tornatanárok, hogy úgy kell a tornaversenyt rendezni, hogy arra ne kelljen trenirozni, hanem annak minden gyakorlata feleljen meg az iskolai tornázás gyakorlatainak, és azokat mindenki bármikor veszély nélkül elvégezhesse. Jól van, ez így is van a rend-, szabad- és szergyakorlatoknál, de már az egyéni versenyeknek lényege, a lehető erős testi-lelki küzdelmet vonván maga után, erre okvetlen készíteni kell a versenyzőket, nem máskép azonban, mint rendes iskolai versenyzéssel; az angol trainingnek semmiképen sincs helye az ifjaknál. Sőt éppen, hogy erre ne legyen szükség, olyan gyakorlatokból kell kitelni a versenynek, melyek szigoru traininget nem kívánnak.

De akár mint legyen a dolog, a versenyre készülni kell; be kell tanítani a különböző osztályu tanulókat, — kicsit, nagyot, — a szép járásra, a közös gyakorlatokra stb. Erre idő kell. Az idő annál rövidebb lesz, minél közelebb lesz a gyakorlótér, hol a menetelést végezhetjük.

Az iskola-fenntartó hatóságoktól kérjük már évtizedek óta a játéktereket. Mindig az a felelet, hogy szegény az eklézsia! Igaz, de ebből nem következik, hogy az iskola is szegény maradjon, sőt még az az eset is előfordulhat, hogy az iskola segít az eklézsian.*) Csak fel kell emelni a tandíjat. És itt nem kell hivatkozni a külföldre, mint a lapok egyik cikkírója tette, hanem példát kell venni a drága pénzen bizonyítványt gyártó magyar magániskoláktól. Ismerem ez iskolák típusát, szerencsétlenségemre tanítottam egyben. Ha itt a butaság fenntartásáért ezreket fizetnek, meg fogják a tudást is fizetni. A szegény és jó tanuló semmit se fizessen, a jómódu meg sokat; ez az igazság. Így aztán lesz az eklézsianak pénze, hogy pár hold földet vegyen e játéktér számára.

Vidéki.

*) Egyik jónevű kálvinista gimnáziumunknál már csaknem így van ma is a dolog, miután tandíj-bevétele és az állami segély feleslen fedezi kiadásait. Szerk.

A soproni torna- és tűzoltóegyesület 40 éves történetéből.

(Folytatás.)

Már magának ezen eszmének felmerülése, felkarolása is élénk tanuságot tesz az egyesületnek rohamos fejlődéséről, megerősödéséről, a benne uralkodó, működő szellemről. De élénk tanuságot tesz erről a tagok számának növekedésén kívül különösen a testgyakorlás ügyének fellendülése a soproni iskolákban, mi nélküle nem történhetett volna meg, a város közönségének és képviselő-testületének nagy érdeklődése, az élénk érintkezés a testvér-egyesületekkel, úgy hazánkban, mint annak határain túl is. Mindez mig egyrészt kétségtelenül mutatta, hogy az egyesület tevékenységének hatása messze túlterjed szülővárosa falain, másrészt magát az egyesületet oly virágzásra juttatta, hogy a torna csarnok, Sopronnak ez idő szerint legnagyobb terme, már 1869-ben, tehát építése után 2 esztendőre szüknek bizonyult úgy, hogy 1869. augusztus 4-re összehívott rendkívüli közgyűlés elé azzal a javaslattal járult a választmány, hogy a torna csarnok mellé egy tágas mellékes csarnok építtessék. A javaslatot a közgyűlés magáévá tette, az elkészített tervet elfogadta és október 23-án a mellékes csarnokot már ünnepélyesen meg is nyithatták és rendeltetésének átadhatták. A 3007 frt 50 krajcár költséget 25 frtos és 12 frt 50 kros 6%-os kisorsolható kölesönkötvényekkel fedezték.

Ugyanezen évi július 16-án 4309/k. sz. alatt a belügyminiszterium jóváhagyta a március 7-én tartott közgyűlésen elfogadott, újra átdolgozott alapszabályokat. Ezek alapján állott és működött az egyesület ezután a helyesnek bizonyult és sikerre vezető irányban. — Junius 23-án tartotta szép haladásról tanuskodó szokásos évi disztornáját, július 6-án pedig egy tori ázscapata az egyesületi zászlóval Szombathelyre utazott az ottani torna-ünnepélyre s versenyre. — E versenyről dicsőséggel hozták haza az egyleti zászlót, mert az első díjat Csáky Manó gróf soproni tornász nyerte el. — Ez volt egyúttal az első győzelem, mit az egylet idegenben aratott.

Az a férfiu azonban, kinek mint mesternek ebben a győzelemben is, valamint az egyesület egész eddigi felvirágzásában legnagyobb része volt, Rösch Frigyes még 1809. juniusában kijelentette, hogy ő mint a városi reáliskola tanára az annyira kiterjedt tornatanítást egymaga elvégezni nem képes, mert az most már egész embert kíván, olyat, aki csakis annak élhet. — Nem is esoda, hiszen ez évben már, miután az evang. főgimnáziumban a tanári kar ajánlatára az illetékes főiskolai nagybizottság a testgyakorlást az összes osztályokban kötelezővé tette, a növendékek száma annyira szaporodott, hogy közel 1000 tanuló 14 csoportban heti 31 órában tornászott, bele számítva

az előtornász-képzésre fordított heti 2 órát. Ehhez járult még az egyesületi tornászok heti 2 órája. A pártoló tagokon és a tüzoltó-szakosztály tagjain kívül az egyesületnek 78 működő tagja volt ez évben, kik azonban még mindig nem látogatták elég rendszeresen a tornaórákat.

Rösch Frigyes helyébe, ki csak a városi főreáliskola növendékeinek s a leánynövendékeknek (ez évben 32) tornaoktatását tartotta fenn magának és a választmány megbízásából az egész tornaoktatás felett a felügyeletet teljesítette, 1869. július 23-án egyelőre 1 évre Brünnből Langer Gyulát hívta meg a választmány tornatanítóul és művezetőül, kinek több éven át Óbudán volt saját tornaintézete. Ez azután októberben az 1868. december óta szünetelő vivást is újra megkezdte több csoportban. A vivőeszközöket az egyesület bocsátotta rendelkezésére.

A következő 1870. évben a tornateret ngyobbította az egyesület, a mennyiben kérésére a városi tanács április 27-én kelt átiratában az eddigi területhez még 590 □° adott ugyanazon feltétellel, melyhez még csak azt kötötte ki, hogy a városi főreáliskola növendékei közül azok, akik tandíjmentesek, a tornadíj fizetése alól is felmentessenek, amit az egyesület annál könnyebben teljesíthetett, mert már a múlt évben is átlag a növendékek 20%-át felmentette a havi 20 kr. tornadíj fizetése alól. Mivel azonban a felső osztályos tanulóknak óralátogatása nem volt elég szabályos, mert a testgyakorlás kötelező voltát nem vették kellő komolyan, mulasztásuk nem számíttatván be rendes óramulasztásnak, a tornabizottság elhatározta, hogy ezután az érdekelt intézetek képviselőit is meghívja üléseire, hogy így a kívánságok kölcsönösen annál könnyebben elintézhethők legyenek. Ezáltal ez intézetek és az egyesület között fennálló kapocs még szorosabbá lett.

A disztornát ez évben június 19-én tartották meg mintegy 500 növendék s az egyesületi tornászok részvételével valóságos népünnepély keretében, mert ugyanez alkalommal történt az új megnagyobbodott tornatér felavatása is. Mig az iskolai tornázás a múlt évi tág keretben folyt, az egyleti tagok érdeklődése is nőtt, bár még mindig átlag csak 16 tag tornászott egy órában. E növekedő érdeklődés eredménye volt az a szép siker, mit tornászaink szeptember 9-én Nagykanizsán az ottani egylet zászlóavatási ünnepegyén arattak, nemesak azért, hogy Holndonner Adolf díjat nyert, hanem még inkább azért, hogy az egyesület munkássága iránt elismerésüknek az ott jelenlévő tornászok kitüntető, dicsérő nyilatkozatokban adtak kifejezést.

A hármas E — Épség, Erő, Egyetértés — jegyében, melyet 1871-ben a többi hazai egyesületekkel való egység kedvéért is tornászjelvényül felvett s Hausser Főreáliskolai rajztanár által elkészített az

egyesület, ez évben ismét egy nevezetes lépéssel haladt előre. A választmány ugyanis mindjárt az 1871. év kezdetén elhatározta, hogy kérést intéz a magas kormányhoz oly czélből, hogy mivel Sopronban két tanképző-intézet van, bizza meg a kormány egyesületünket szabályszerű tornakurzus rendezésével tornatanítók képzése végett, s nyujtsa e czélből állami támogatást. De mielőtt még a kérvényt benyújtották, az illetékes tanfelügyelők a kormány megbízásából hazánk több egyesületével tárgyalást kezdtek 8 heti tornatanítóképző-tanfolyam rendezése végett. E tárgyalások egyesületünkénél annál könnyebben vezethettek eredményre, mivel annak említett határozatában kifejezett óhaját akarták megvalósítani. A Ballagi Károly tanfelügyelő által előterjesztett terv szerint elő kellett adni a tornázás történetét 12 órában, anthropológiát 12 órában a tornázás elméletét 16 órában s azonkívül 8 héten át naponként 1 gyakorló tornaórát tartani. E tananyagot megegyezés szerint a kormány jóváhagyásával 5 hétre szorították össze s így tartotta meg az egyesület ezen első tornatanító-tanfolyamát, melynek megvalósítására a kormány 250 frtot adott. Az anthropológiát Dr. Bergmann Keresztély, a többi tárgyakat Rösch Frigyes főreáliskolai tanár, művezető adta elő s a vizsgát 9 hallgatóval szeptember 13-án tartották meg teljesen kielégítő eredménnyel. A testgyakorlás ügyét annyira lelken viselő művezetőnek, Rösch Frigyesnek szelleme azonban ez eredménytől is ihletve, még magasabbra szárnyalt. A testgyakorlásnak az összes intézetekben kötelezővé tétele lebegett a szemei előtt s felemelte szavát a tornatanítóképzés továbbfejlesztése érdekében. A tornatanító tanfolyamok rendszeresítését óhajtotta nemesak a fővárosban, hanem hazánk mindazon városában, hol ennek kivitele könnyű s eredmény várható; a tanítóképző-intézetekben pedig alkalmat szeretett volna nyujtani arra, hogy a növendékek valamennyien elsajátíthassák az ismereteknek legalább azt a mértékét, ami nélkülözhetetlen, hogy majdani tanítványaikat a testgyakorlásban is oktathassák. Mindakét óhaját megvalósulását meghozta az idő, habár az előbbit nem is oly alakban, de a czélnak teljesen megfelelően.

Egyébiránt az iskolai testgyakorlás, melynek érdekéért fenti óhajásaival egyesületünk művezetője oly lelkesen küzdött, ez évben is a múlt évi keretekben mozgott. Csak a leánytornázás szünetelt résztvevők hiányában. — De a vezetésben változás állott be. Langer Gyulának, a múlt évben ideiglenesen meghívott tornatanító helyét ugyanis, mivel a magyar nyelv ismerete elengedhetetlenül szükséges volt, 1871. szeptemberében Göhring Teofil foglalta el, ki már előbb is Rösch Frigyes mellett mint kisegítő működött, ez év júliusa és augusztusában pedig az egyesület költségén kiküldve, Jäger stuttgarti tanár ajánlatára és közbenjárásával Nürtingenben Bauer Vilmos tornatanító vezetése alatt egészítette ki tanulmányait

és szerezte meg a szükséges ismereteket. A tanítás anyaga is bővült a behozott botgyakorlatokkal s a rendgyakorlatok nagyobb mérvű felkarolásával, a miket a növendékek nagyon megkedveltek.

Változás történt az egyesület tornaszakosztályának vezetésében is, mert Poszvek Gusztáv liceumi tanár, a tornabizottságnak eddigi buzgó elnöke lemondott. Kiváló érdemeit az egyesület utóbb azzal jutalmazta, hogy 1891-ben a 25 éves jubiláris ünnepen tiszteletbeli tagjai közzé választotta. Helyébe a tornaszakosztály és a tornabizottság élére egyelőre ideiglenesen, aztán véglegesen Rösch Frigyes, az egyesület művezetője lépett. Ez évi október 8-án tornászaink egy csapata Göhring Teofil vezetése alatt Szombat helyre utazott, hogy részt vegyen az ottani tornaesernök felavatási ünnepén, melyre magával vitte az egyesületnek 1868. márcziusa óta meglevő külön tűzoltózenekarát is. Az ez alkalommal rendezett tornaünnepélyen a soproni tornászcsapat botgyakorlataival aratott tetszést; egyéni versenyben pedig Holndonner Adolf nyert 2-ik díjat.

Miután az egyesületi tornászok többször adtak kifejezést azon óhajtuknak, hogy szeretnének egy tornászénekkart is alakítani, az 1872. márczius 2-án tartott választmányi ülés helyeselte és jóváhagyta e tervet, úgy hogy az énekkar Thomka Gusztáv theol. hallgató vezetése alatt csakhamar meg is alakult s a szokásos egyesületi estélyeken, melyek az egyesület keletkezése óta rendszeresen megtartva, nem kis mértékben járultak a tornászkezdő fokozásához, ugyszínt az ez évben június 16-án megtartott alapítási disztornán és az azt követő estélyen már e tornászénekkar is közreműködhetett dalaival. Az egyesületi élet tehát ezáltal is változatosabbá lett, anélkül, hogy kitűzött célját szem elől tévesztette volna.

A királyi viadorok.

Talán több, mint tíz esztendeje annak, hogy Vermes Lajos, a kolozsvári egyetem vívómestere felkereste rokonát, Szeged város volt polgármesterét, néhai Pálffy Ferenczet.

Pálffy Ferencz, aki királyi tanácsos volt, Lobmayer királyi ügyész és Székely királyi mérnök társaságában volt.

Vermes Lajos — a mikor az urak egymás után mutatkoztak be, hogy: királyi ügyész, királyi mérnök — így mutatkozott be:

— Nagybudafalvi Vermes Lajos, királyi viador.

Nagyt néztek az urak Vermesre. Hát ez micsoda új cím? Királyi viador?

És Vermes Lajos bebizonyította, hogy a nagybudafalvi Vermes család tagjait valóban megilleti a királyi viadori cím.

Ezt igazolják egyebekben a következő történeti adatok is:

A régi magyar törvénykezési eljárás állandó viadorokat is ismert, olyanokat t. i., kik a király szolgálatában álltak. Legnagyobb érdekű pedig, miszerint a viadori hivatal egy magyar nemes családnál örökös volt és hogy ezt okmányosan be lehet bizonyítani. Még IV. László király 1274. évben Budafalvi Pétert és testvéreit a harczó udvarnokok fiai sorából (de condicionatum filiorum Comitum Udvarnicorum) kivessi és az ország nemeseinek sorába emeli, kik a király saját zászlója alatt szolgálnak. A nemesítő okmányban a király Budafalvi Pétert az ő személyes viadorának (noster pugil specialis) nevezi, kinek azonkívül, hogy a csehek elleni hadban magát kitüntette és veszélyesen megsebesített, nagyérdeműl rovatik fel, miszerint a „király parancsára“ tizenegy ízben szállt bajvívásra és mint bátor viador harcolván, mindannyiszor fényes diadalt aratott.

IV. László ezen adománylevelét 1333. évben átirta László kalocsai érsek és Tamás erdélyi vajda, Simon mester javára, ki a nemességet szerző Budafalvi Péter fia volt, de már a Vermes melléknevet viselte. — Budafalvi Péter érdemeiről, mint viadorról két IV. László által kiadott oklevél és szó: az egyik 1274., a másik 1275. számmal, mind a kettő kelt kormányának harmadik évében — regiminus anno tertio, 6 to Idus septembris.

Ámbár Fejér kétszer közli, különféle évszámmal, mégis csak egyetlenegy okmány nyal van dolgunk. — De nevezetes benne az, hogy Budafalviról az mondatik, miszerint az Ottokár cseh király elleni harcban, a March folyó mellett részt vett, a mely harcban Ottokár általa meg is öletett volna. Dr. Lórencz Ottokár történetirő, a bécsi egyetem volt tanára, Ottokár cseh királyról és koráról irt munkájában írja, hogy Ottokár 1272. év Szent Jakab napja körül ropont sereget gyűjtött a March mezőn. Budafalvi Péter még mielőtt Ottokár a maga seregét teljesen szervezte volna, egy magyar csapattal a March folyón átkelt, és Dürrenholz Ulrikot, a vitéz karintiai orszákapitányt megtámadta, elejtette, csapatait pedig a magyar lovassággal szétverte. Budafalvi Péter ezen hadi kirándulásban szerezte érdemeit.

Ezen kis kitérésre szükség volt, annak feltüntetésére, hogy a királyi viador hivatala közel egy századig ugyanazon család tagjai mellett volt, a mely ezt eszerint örökösen bírta. Támogatja e nézetet azon körülmény, hogy Nagy Lajos király 1356-ban a Budafalvi Vermes család nemességét élismerván, ama levélben a király Vermes Miklóst „pugil noster“-nek nevezi, megjegyezvén egyszersmind, hogy a nevezett viador apjának Róbert Károlynak igen kedves embere volt.

„Ellenzék“

Iskolák — főiskolák.

Dr. Suba Adolf, a testi nevelésnek leglelkesebb munkása, a Paedagogiai Társaságban az iskolai egészségügyről tartotta tartalmas székfoglaló értekezését, melyet a Wessely Ödön dr. által szerkesztett M. Paedagogia múlt havi száma közöl. Közelebbről ismertettük a bennünket közelről érdeklő értekezést.

A főiskolai Sport-Szövetség. Márczius 24-én a Müegyetemi A. és F. C. Rákóczi-uti helyiségében megalakult a Főiskolai Sport-Szövetség, melylyel a magyar sportélet egy új, hatalmas szervezetet nyert. Az országos főiskolai sportkongresszuson képviselve volt Magyarország minden számottevő főiskolai sportegylete. Kiküldöttek által képviselve voltak:

Müegyetemi Athletikai és Football-Club, a Budapesti Egyetemi Athletikai Club, a Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club, a Kassai Jogász Sport-Egylet, a Selmezbányai Főiskolai Athletikai Club, a Debreczeni Jogász Vivó egyesület és a Debreczeni Akadémiai Athletikai Club, a Keszthelyi Gazdasági Akadémiai Athletikai Club. Irásban bejelentette csatlakozását az Egri Jogász Torna- és Vivó-Egylet, szóval a Magyaróvári Gazdasági Akadémiai Athletikai Club

A főiskolai Sport-Szövetség alakuló közgyűlését. Maróti Géának, a M. A. F. C. alelnökének vezetése alatt tartotta meg. A megejtett igazolások után a közgyűlés rátért az alapszabályok tárgyalására, s ez alapon az ifjúsági tisztikart is megalkotta, míg a szenior-tisztikart a május 1-én tartandó közgyűlés van hivatva megválasztani. Az ifjúsági tisztikar így alakult meg:

Elnök: Lindner Ernő (M. A. F. C.); alelnökök: Támedly Mihály (B. E. A. C.), Bányász Jenő (K. E. A. C.), Urbán Pál (Kassai (J. S. E.)), Hegedüs Béla (Debreczeni J. V. E.); főtitkár: Moór Jenő (M. A. F. C.); titkár; Szepessy Miksa (K. J. S. E.); jegyző: Kruder Vincze (Keszthelyi A. A. C.); számvizsgálók: Bodolay László, Takács János (Selmezbányai A. A. C.), Lázár Bertalan (Egri J. V. E.); pénztáros: Vargha János (Müegyetem). A szenior elnökség ügyeinek vitelére május 1-ig a közgyűlés Maróti Géát kérte fel.

Rákövetkező hétfőn délután tartotta a megalakult Főiskolai Sportszövetség első tanácsulását, amely az ideai főiskolai atlétikai bajnokságok megrendezésével a Müegyetemi A. F. C.-ot bizta meg.

Elhalasztott atlétikai viadal. A husvét óta tartó szakadatlan esőzések a hónap elején megindult atlétikai tréninget teljesen megakasztották, miért is számos előkelő atlétikai egyesület azzal az előterjesztéssel fordult a Müegyetemi A. és F. C.-hoz, hogy a f. hó 11-ére tervezett atlétikai viadalt halasztza el. A M. A. F. C. engedett a kérésnek s így a versenyt április 21-ére halasztotta, mikor is az a mostani feltevélekkel a margitszigeti sporttelepen folyik le. Ennek megfelelően a nevezési zárlat is április 17-ig tolódi.

el. A nevezések a M. A. F. C. atlétikai osztályához (Hajdy Pál elnök VIII., Müegyetem) küldendők.

Labdarugás.

A cseh—magyar szövetségi mérkőzés. A magyarok győznek 5:2. A magyar válogatott csapat múlt vasárnap, a cseh—magyar szövetségi válogatottak harmadszori találkozója alkalmával a cseheket 5:2 arányban legyőzte. A győzelem jól megérdemelt volt. A pálya a háromnapos eső daczára elég jó állapotban volt, bár a játéktér, főleg a kapuk előtt sok helyütt sáros volt.

A kedvezőtlen esős időjárás daczára vagy 3000—4000 főnyi közönség szorongott a tribünökön és lelkesen tapsoltak a szívós magyar fiuknak, kik a mérkőzést a maguk javára döntötték el. Hajós Alfréd pártatlan és gondos bíró volt.

A cseh csapat rendkívül szimpátikus benyomást keltett. A Smichov játékosai intelligens, szépen megtermett erős legények; játékmódoruk a lehető legfai-rebb és ennél fogva a mérkőzés reális és nyugodt lefolyása is élvezetes volt.

A Magyar Labdarugók Szövetsége évenként válogató bizottságot delegál azzal a rendeltetéssel, hogy az kijelölje a magyar—cseh és magyar—osztrák szövetségi mérkőzésekre kiküldendő legjobb magyar tizenegyet. A válogató bizottság a következő magyar csapatot állította össze:

Izsó

(B. T. C.)

Nagy Rumbold

(M. T. K.) (F. T. C.)

Bíró Bródy Gorszky

(M. T. K.) (F. T. C.) (F. T. C.)

Niessner Horváth Schlosser Molnár II. Borbás
(M. A. C.) (B. T. C.) (F. T. C.) (B. T. C.) (M. A. C.)

A cseh reprezentatív csapat a következő volt:

Richter

(Smichov)

Müller Wessely

(Smichov) (Slavia)

Melka Jirasek Kovarovitz

(Slavia) (Smichov) (Smichov)

Jelen Milka Sradeczky Pelikan Wallasek

(Smichov) (Sparta) (Smichov) (Meteor)

A cseh csapatban a játékosok zömét a Deutscher Fussbal-Clubot verő Smichov képviselte hét játékosal, a többi négy játékost a Slavia, Sparta és a Meteor szolgáltatta.

A magyar válogatott csapat eddigi szerepléséről és a magyar szövetségi mérkőzésben eddig résztvevő játékosokról egy kis statisztikával szolgálunk.

A magyar reprezentatív csapat eddig 12 ízben szerepelt és pedig: győzött a prágaiak ellen 2:1, az osztrák válogatottak ellen 3:2, 3:0 és 3:1 arányban; eldöntetlenül végzett egy ízben az osztrák (0:0) és kétszer a cseh (1:1, 4:4) reprezentatívokkal; vereséget szenvedett Richmondtól (0:4), Surrey-től (1:5) és háromszor az osztrák (0:5, 2:4, 4:5) válogatottaktól.

Az eddigi szövetségi mérkőzéseken a magyar csapatban résztvettek: hatszor: Károly; ötször: Borbás, Gorszky, Nagy F., Pokorny; négyszer: Berán Holics, Kiss, Koltai; háromszor: Braun, Buda, Horváth, Kísfaludy, Manglitz, Niessner, Ordódy, Pozsonyi, Sebestyén, Skrabák, Vincze; kétszer: Bádonyi, Bayer, Blazsek, Bodor, Domonkos, Hajós, Luczius, Mannó, Molnár I., Molnár II., Koch N., Oláh, Schlosser, Sipos, Weisz F.; egyszer: Gilly, Koch N. Gillemot, Misky, Ray, Aschner, Klebersberg, Róka, Sábán, Gabrovitz, Steiner, Fehéry, Minder, Sár, Kertay, Szentey, Nirnsee, Fridrich, Bienenstock, Izsó, Sárközy, Biró, Bosnyákovits, Bródy, Sasek, Szednicsek.

A szövetségi mérkőzést megelőzőleg az I. osztályu egyesületek második csapataiból és a II. osztályu bajnokságért küzdő csapatokból válogatott játékosok mérköztek 2:1 eredménnyel az I. osztályu egyesületek II. csapatai javára. Félidő 2:0. Biró Horváth Ferencz (F. T. C.) volt.

Angolok nyilatkozata a magyar labdarugó játékról.

Az itt járt Oxfordi csapat néhány játékosa így nyilatkozik a magyar football játékról:

Bence Pembroke-ot meglepte a magyarok jó játéka. Az egyes csapatokról nem akart nyilatkozni; a birokról megjegyezte, hogy nagy igazságszeretettel bíraskodnak ugyan, csak a fault és az ofside megítélésében értették sokszor félre a szándékot.

Morgan Owen véleménye szerint a mostani Oxford-csapat nem volt sokkal rosszabb, mint az, a mely esztendőkkor elelőtt nálunk járt. Oxford mostani csapatába hat Corinthian-játékos volt. Ő football sportunk óriási haladását konstataálta. Kifogásolja, hogy a magyarok javarésze alacsony termetű és a fizikumok sem megfelelő. Hibáztatja a játékosokat, hogy igen lassan mennek a labdára, sokat tétováznak és rossz a helyezkedésük. A bírók tulsokat fütyülnek. A margitszigeti pálya jó; de úgy a szigeti, mint a millenáris pálya talaja kemény. A magyar labda nem üti meg az angol standardot, vagyis azt a súlyt, amennyit a labdának Angliában nyomnia kell. A könnyű labda okozta hogy a millenáris pálya göröngyös talaján bajjal járt a labda stoppolása. A magyar közönség nagyon szimpátikus a mérkőzés megkezdéséig, de match közben lármájával a játékosokat és bírót is idegessé teszi. Angliában az amateur-csapatok mérkőzése teljes csendben folyik le és csak a professzionista mérköl-

zéseken hallani lármát, a hol a fogadásai miatt érdekelt közönség beleszól a játékba.

Wreford-Brown és Tetley szerint az első napi mérkőzés végződött a legrealisabb eredménnyel. A magyar védelem nagy rugásai miatt újszerű játékot kellett produkálniok, a mi idegessé tette az angolokat. Keddi játékuk volt a legszebb, habár összeállításuk akkor volt a leggyengébb.

Az oxfordi csapat játékosai. Az oxfordi egyetemi csapat, a mely szombaton, husvéthétfőn és kedden a Budapesti Torna Club, Magyar Testgyakorlók Köre, illetve Magyar Athletikai Club ellen mérkőzött a következő tizennégy játékosával jött el kontinentális körutjára:

R. A. Beace-Pembroke, már két éve képviseli Oxford színeit, balszélső csatár.

G. N. Foster, szintén két éve képviseli Oxford színeit, mult évben titkára volt az egyletnek. Két évig csatárt játszott; mióta a Corinthianokat Amerikába kísérte, fedezetet játszik. A Casuals csapatban itt járt B. S. Foster öcsese.

O. T. Norris 1903 óta képviseli Oxford színeit, mult évben kapitánya volt a csapatnak. Állandóan játszik a Corinthianok csapatában. Hátvéd. A Corinthianok csapatában nálunk volt.

W. U. Timis a csapat kapitánya. Résztvett a Corinthianok dél-afrikai csapatában és 1904-ben a Corinthianokkal nálunk is volt. Jelenleg az angol lordok házának tisztviselője, a Corinthianok titkára. Hátvédet játszik.

T. T. Colebe. Középcsatár, a legkiválóbb egyetemi játékosok egyike.

C. Wreford-Brown. Összekötő csatár. Cortnthian játékos. Keresett ügyvéd Londonban.

J. C. D. Tetley, két év óta hátvéd, argentiniai honpolgár, tanulmányai befejeztével oda visszatér.

J. E. Snell, hátvéd, elelőtt középcsatár volt, mindkét helyen magas termeténél fogva nagyon beválik.

H. G. Howel Jones középfedezet játékos, állítólag Oxford legjobb játékosa.

C. R. Lacon, csak az idén kapta meg a kék szalagot, mely az oxfordi válogatott játékosok jelvénye. Középcsatár.

E. L. Wright 1904—1905-ben válogatott játékos volt.

R. V. Buxton reprezentatív játékos, szélső vagy összekötő csatár.

A. H. Henley, a csapat kapusa. Jelenleg tanár G. O. Smith ludgrovei előkészítő iskolájában.

C. D. Me. Iver, csatárt és fedezetet játszik.

Kölföldi football eredmények. Berlinben a Berlin—Bécsi „városok közti“ mérkőzés mult vasárnap az osztrák csapat 2:1 arányu győzelmével végződött. Berlin ezuttal teljes erővel játszott, hogy mult őszszel

Bécsben 8 : 1 goalarányban szenvedett vereségét ki-korrigálja, a minek azonban a bécsiek önfeláldozó játékkal utját állták.

A mérkőzést a német trónörökös is végignézte, a ki végül a bécsi csapatot meggratulálta és érdemeik elismeréséül ezüst-serleget nyújtott át.

Prágában mult szombaton másodszer mérkőzött a Slavia az oxfordi egyetemi csapattal. Az angolok a tapasztaltak után semmiesetre sem prágai bírora akarták a mérkőzés vezetését bizni, ezért az egész cseh csapat a goalba állt, úgy hogy a mérkőzés 0 : 0 arányban eldöntetlenül végződött.

A Slavia vasárnap a bécsi Rapiddal mérkőzött. A játék 5 : 2 eredménnyel a csehek javára végződött.

A Deutscher Fussball-Club vasárnap Prágában a berlini Germaniát 4 : 3 arányban győzte le.

Bécsben vasárnap a Kriketterek és a Wiener Sport-Club mérkőzése nyers és brutális játék után 2 : 2 arányban eldöntetlenül végződött, míg az I. Vienna Football Club 3 : 1-el győzött Viktoria ellen.

Tisztujítás. A Komáromi Football-Club, a mely mult évben a labdarugó szövetségből kilépett és ennél fogva hazai csapattal nem játszhatik, most újjá alakította tisztikarát, mely a következő: Elnök: Beliczay Endre, alelnök: Konkoly-Thege Sándor dr., titkár: Hölzl Gyula, pénztárnok: Diósy Ede, ellenőr: Garzik Lajos, jegyző: ifj. Nagy János, csapatkapitány: Ambrovits Lajos, tenniszosztály, tekepálya és koresolya-osztály-vezetők: Zechmeister Sándor, Tiszay Jenő és Neumann Géza. Versenybíró: Lengyel Béla.

Oxford Prágában. Az oxfordi egyetemi csapat mult csütörtökön Prágában a Sportovní Klub Slavia-val 2 : 2 arányban eldöntetlenül mérkőzött. Félidő: 2 : 0 a Slavia javára. A fáradtan és kedvetlenül játszó oxfordiak a második half time-ban kiegyenlítettek, több goalt azonban a pártoskodó cseh bíró nem engedett a Slavia hálójába.

Torna, atletika, vivás.

Kassa város tornászbajnokságai. A Kassai Jogász Sport-Egylet fennállásának harmadik évfordulója alkalmából mult szombaton rendezte disztornáját a kassai Nemzeti Színházban. A disztorna keretében került eldöntésre Kassa szab. kir. város nyújtó és korlát-bajnoksága. A nyújtó-bajnokságot Nyisztor János (Testgyakorlók) nyerte meg, míg a korlátbajnokságban Gádor Alfréd (Kassai J. S. E.) győzött. A disztorna legsikerültebb száma a Kassai J. S. E. tiz tagu mintacsapatának bemutatkozása volt, mely Kmetyko Lajos főiskolai tornatanár vezetése alatt kiváló szababájtossággal tornászott.

Nemzetközi mezei verseny Glasgowban. Glasgowban mult szombaton nagyszabású nemzetközi cross country verseny került eldöntésre, a melyben Anglia, Írország, Skoczia, Wales és Franciaország reprezentatív csapatai vettek részt. Egyéni győztes Underwood lett. Ragueneau, a francziák legjobb hosszútáv-futója tizenegyediknek haladt át a célvonalon. A versenyt egyébként Angliá nyerte meg 23 ponttal: Skoczia 85, Franciaország és Írország 123 és Wales 228 pontot ért el.

Fodor Károly vivómester jubileuma. Fodor mester jubiláris vivóakadémiája, az előkészítő bizottság fáradhatatlan buzgósága után ítélve rendkívül fényes sikerűnek ígérkezik. Az akadémia a Vigadó nagytermében, — a melyet az alkalomból tribünökkel és diszítésekkel látnak el — április hó 16-án este 7 órakor fog megtartatni. A rendező bizottságba már eddig is nagy számmal jelentkeztek és a páholyokra és a több jegyekre is nagyszámu előjegyzés történt. Az akadémián való részvételre sikerült megnyerni az öt legjobb osztrák vivót, a kik Fodor mesternek legkiválóbb tanítványaival mérkőznek és így fölötté élvezetes nemzetközi viadalra van kilátásunk. A többi részét is Fodor Károly műegyetemi vivómester és tanítványai töltik be, a kik közül mintegy kétszázan vesznek részt az akadémián. Bemutatásra kerülnek a gyermekvivás, melynek terén a jubiléus oly nagy és elvitázhatatlan érdemeket szerzett hazánkban, utána a középiskolai tanulók vivnak, majd pedig a mester versenyvivó gárdája mérkőzik, a Sziniakadémi hölgyvivői pedig tör-iskolát és assaut-okat mutatnak be. Az akadémia keretében történik a mester üdvözlése, ott nyújtják át a hatóságok, testületek, klubok és kasszinók értékes emléktárgyaikat.

Evezés-uszás.

Közgyűlés. A Balaton Uszók Egyesülete rendes közgyűlése április 20-án, szombaton este 7 órakor lesz a Fiumei-szálloda külön éttermében.

A Neptum közgyűlése. A Neptum budapest evezős-egylet márczius hó 26-án tartotta huszonkettedik évi rendes közgyűlését. Neptum fekete-tengeri csapatának arczképével ellátott diszes kiállítású évi jelentés magában foglalja a választmánynak az egylet mult évi működéséről szóló részletes jelentését.

Magyar Uszók győzelme Bécsben Donáth Leo, a Ferencvárosi Torna-Club jeles rövidtávuszoja mult vasárnap az I. Wiener Amateur Schwimmclub nemzetközi meetingjén a 68 méteres főversenyben győzelmet aratott Scheff Ottó, az athéni olimpiádon nyertes világbajnok ellen. Donáth ideje 45 mp., Scheffé 45¹/₅ mp. volt. A nyeretlenek versenyében is magyar uszó, Breslmayer László, a Balaton U. E. fiatal tagja győzött.

H I R D E T É S E K.

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (WODIANER F. ÉS FIAI) RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 21.

Találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetsodák, hasznos tudnivalók; a természettudományok, a földrajz és az egészségtan köréből való olvasmányok,

UNIVERSUM

Évkönyv a család és ifjuság számára.

Szerkeszti: Dr. HANKÓ VILMOS.

Ára diszkrétben 8 korona 50 fillér.

Most jelent meg a III kötet 12 egész oldalas és 192 a szöveg közé nyomott képpel a következő tartalommal:

I. ELBESZÉLÉS.
Merénylet egy vasut ellen a „vad nyugaton”. Irta dr. Dénes Lajos.

II. UTAZÁSOK.
Kirándulás Afrika nyugati partján a Kongóhoz. Irta Hopp Ferenc.
Második keleti utazásom. Irta Vámbéry Armin.
Tizenhat nap az óceánon. Irta Chyzer Kornélné.

III. FELFEDEZÉSEK. TALÁLMA NYOK.
Szikra-távíró. Irta Ester Jenő.
Apró találmányok jövedelme. Készülék a rovarvilág megfigyelésére. Irta dr. Tompa János.
Látogatás Edisonnál. Irta Forbin Viktor.

Egy magyar találmány sikere a külföldön. Irta Vozáry Pál.
A látó-telefon
A tenger hullámzása mint erőforrás. Irta dr. Szekeres Kálmán.
Ajánlott levelet felvevő automata. A nap melegét kihasználó gép. Fénykép-telegrafálás.
Irta dr. Priwoorszky Alajos.
Fából készített alkohol.

IV. A MAGUK EMBERSÉGÉBŐL LETT TUDÓSOK.
Faraday Mihály. Irta Markovics Sándor.
Thaan Károly. Irta dr. Ilosvay Lajos.

V. UTIKALANDOK, VADÁSZ-RAJZOK. ÉLMÉNYEK.
Buvárelmények.
Kenguru-vadászat. Irta dr. Tompa János.
gorilla-vadászat. Irta Lasz Samu.
Hogy fogják a vadállatokat? Emberevők között.
Verseny ég és föld között.
Tragédia egy afrikai őserdőben.

VI. FIZIKA. CHEMIA. TERMÉSZET-RAJZ. CSILLAGÁSZAT.
A tenger zsarnoka. Elektrochemia a külföldön. Irta dr. Ansterneil Géza.
A legdrágább anyag. Irta Serényi Gusztáv.
Távcsölelencsék folyadékából A földrengésekről. Irta dr. Kövesligethy Radó.
A leopárd embert rabol. Irta Lasz Samu.
Nyiló agave americana. Irta dr. Tompa János.
A tenger mélye.
Éjjeli felvételek Afrika rengetegekben. Irta dr. Horváth János.
A legnagyobb gyémánt és testvérei. Az elefánt, mint háziállat.
A Balaton jegén. Irta dr. Cholnoki Jenő.
A nap ereje. Irta dr. Hótsy Pál.
Az állatszeldítés művészete.

A tengeri rákhalászat. Kísérletek a cseppfolyós levegővel. Irta dr. Hankó Vilmos.
A kigyó és a mongossa. A fehérje mesterséges előállítása. Irta dr. Klug Nándor.
Az északkeleti heringhalászat. A fiúmei cápa.
A Mars.
A gyöngyhalászat városából. A torpedók és bombák anyaga. Irta dr. Hankó Vilmos.
Az ujjkor bíbora. Irta dr. Hankó V.

VII. GEOGRÁFIA.

A Vezuv. Irta Lóczy Lajos.
Bagdad és Babilónia. Irta dr. Heller Bernát.
Látogatás Hunyadi János váránál és a hunyadi vasműveknél. Irta Tégla Gábor.
Az aranykapu városa. Irta Németh József.
A Simplon-alagut. Irta dr. Raum Oszkár.
A Himalaya magasán.
Mesebeli városok.

VIII. TERMÉSZETCSODÁK.

A Viktória-vizesés vasutja.

IX. TECHNIKA.

A világ legnagyobb hajója.

Szófogadó gépek. Sin nélkül járó vonat. Irta és más az újabb lámpákról. Irta dr. Szekeres Kálmán.
Kenyérgyár a Niagara mellett. A kormányozható léghajó problémája. Irta dr. Bozoky Endre.
Egy város emelése.

X. EGÉSZSÉGTAN.

Az emberirtó. Irta dr. Hankó V.
Éhínség a földön. Irta Serényi G.
Az opium. Irta dr. Hankó Vilmos.

XI. KÜLÖNFÉLÉK.

A Farfadet tragédiája. Huszonnégy emeletes ház. Lakoma egy előkelő kínai házában. A titkos irasokról. Egy lap Budapest kulturtörténetéből. Irta dr. Hankó Vilmos.
Házi patika.
A gépember.
Az interlakeni virágóra.
A fakírok csodái.
Egy modern bűvész.
Dráma a déli sark örök jégében. Kaukázus. Irta sudáki Bertalan.
Miként alakítható át a levegő nitrogénje különféle vegyületekké. Irta Ansterneil Géza.
Poreltávolító módszer.

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lekeszek-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak 1/4—20 évig terjedő időre havi, 1/4, 1/2 és egész évi tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enpuéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.

4% ! 4% ! 4% ! 4% !

Jelzálog hitel!

300 koronától feljebb I. II. és III. helyre, földek-, városi- és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványvizek és egyéb források és kőbányákra, a becsérték 3/4 részéig.

Építési hitel!

építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban a mely arányban az építkezés előre haladt!

Bank és magánadósságok konvertálása!

Előnyösen! Szolid alapon és gyorsan eszközölöm mindezen fenti műveleteket elsőrangú bel- és külföldi intézetek által.

Elsőrendű ajánlatok!

Kérjen prospectust.

Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED
BUDAPEST, V., Koháry-utca 19.
Telefon-Interurban 46—31.

FODOR JÓZSEF

Saját műhelyek belső díszítés, teljes lakás-, való mint szoba- és szálloda-berendezések számára. Állandó raklár.

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI
UDVARI ASZTALOS,
KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ

BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 2.
(FÜRDO-UTÓZA SARKÁN.)

HIRDETÉSEKET

jutányos áron felvesz

kiadóhivatal.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: SZABÓPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

IX., Ferencz-körút

31. szám, I. em.

Még jelen június és augusztus kivételével havonta kétszer.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csónak-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Újv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A tanuló előtornászok.

Az orvosi tudományok, különösen a bonctan, a testgyakorlatok tanításának egészen határozott utmutatást adnak, melynek betartása mellett lehet csak a testet veszélytelenül erősíteni. — Az emberi bonctan minden egyes mozgásnál leírja, hogy a kivitelnél mely izmok munkásak és így melyek erősödnek. A tanító tudva így, hogy a gyakorlatok mily irányban és mennyire erősítik az izmokat, úgy vezetheti tanítványait, hogy ezeknek izmai egyformán fejlődnek és ne maradjon egy se, mely a gyakorlatok alatt ne munkált volna.

Hanem a gyakorlatokat így vezényelni természetesen csak az tudhatja, ki az emberi izmokat mind és általán az egész szervezetet és a gyakorlatok hatását egyformán ismeri. Ez ezt csak sok elméleti és gyakorlati tanulás útján szerezheti meg. Különösen a tornázásnak vezetése oly sok ismerettel jár, hogy a tornatanítók kiképzését igen helyesen az államok intézik. Itt tehát nem volna baj, ha az így képesített és alkalmazott tanítóknak lehetséges volna a rájuk bízott gyermekeket és ifjakat kellően maguknak vezetni. De sem a tornaegyletekben, sem az iskolákban nem lehet annyi tanítót alkalmazni, hogy mindenkinek maga mutathassa elő a gyakorlatot, maga segíthessen a kivitelben és védjen az eshetőleges balesettől.

Mind e munkásságában a tornatanítót előtornászai segítik. Az előtornászok mindenestre teljesen sohasem helyettesíthetik a képzett tanítót, de különösen takarékosági szem-

pontból, mostani körülményeink közt, alig nélkülözhetők.

Az előtornászok mind az egyletekben, mind az iskolában helyesen mindig megmaradnak a művezető, vagy tanító segédeknek, helyetteseknek és csak annyit és csak úgy mutatnak elő, amint erre utasítva vannak.

Ez utasítások, az előtornászok kiképzése a tanító első kötelessége, mert ez intézménynek jogosultsága csak épp addig van, míg az előtornászok kiképzése kicsiben megfelel a tornatanítói képesítésnek. — Egyletekben az előtornászokat határozottan tornatanítói képességre is kell emelni.

A tanuló előtornászok kiképzése sokkal fáradságosabb, mert itt a gyakorlatok egymásutánjának s megválasztásának okát, kivitelének módját a gyermekkel nem igen értethetvén meg, ezeket csak be kell tanítani. Természetes, hogy e némileg értelemnélküli tanulásnak valami különös szép eredménye sohasem lesz, de az általa nyert kis képzettség azért elégséges, hogy a szorgalmas és körültekintő tanító vezetését nagyban segítse és eredményében emelje. Mindenesetre jobb lesz az eredmény, bármily rossz előtornászok mellett is, mintha a mostani tornaterem rendezésekkel a tanító bár az osztály tornázási móddal is maga vezeti az egész osztályt.

A tanuló előtornászok képzésénél a tanítónak már csakugyan neki kell vetkezni és minden gyakorlatot magának megmutatni. Még pedig először a lehető lassan és közbe is magyarázva. — A gyakorlatok megnevezése (lehető egyszerűen) különösen azért szüksé-

ges, hogy ha később az előmutatni való gyakorlatokat leírjuk, ugynevezett tornakártyát adunk a kezökbe, erről is megtudják a gyakorlatokat csinálni. — Sőt helyes már mindjárt az első előtornász órán a kártyákat a kezükbe adni és azután mutatni meg a gyakorlatot. Így hamar meg fogják érteni a legösszetettebb gyakorlatok leírását is. — A tornakártyák szigorú betartása és az előtornászok elméleti és gyakorlati kiképzése így párhuzamosan vezetve, a legszebb eredményre vezetnek.

Baj, fáradság, boszuság bizony elég van a gyermekek betanításával, de az eredmény a szorgalmas tanítót busásan jutalmazni fogja.

Mikor a gyakorlatot az előtornászok maguk csinálják, tanítsa őket meg mesterük, hogy mint lehet könnyíteni, segíteni a kivitelben. És e mellett figyelmeztetni kell, hogy hol kell védni a gyermekeket a balesettől. Megmondja, hogy a gyakorlat mily részében lehet eséstől tartani, s mint lehet ezt megelőzni. Az eshető bajt a könnyelmű ifjak előtt lehet még nagyitva is leírni, csakhogy elég óvatosak legyenek. — Maga a tanító is a segédkezésnél főképp arra igyekezzék, hogy tanítványai észrevegyék azt az aggodalmat, mellyel gyakorlataikban őket védi. Fogja meg az előtornászt erősen, ha ezáltal kissé gátolja is gyakorlataiban, mert mindig csak a veszélytelen testedés a fő.

Az előtornászok kiképzésére hetenkint egy külön órát tartunk, hol a legpedánsabb egymásutánban mutatjuk elő a gyakorlatokat és azt is megkivánjuk tanítványainktól, hogy egymást gyakorlataikban segítsék és védjék, és e mellett meg is bírálják.

A fegyelem tartásában is kellő segítséget nyer a tanító előtornászaiban, ha a rend és jó magaviseletre már az előtornász órán rászorítja őket.

De egyet az előtornászok üdvös alkalmazásánál soha se feledjünk, hogy ők a tanító segédei és nem helyettesei.

Honvéd tornajátékok.

Torontálszigeti Zsivkovics Dusán főhadnagy, a es. és k. kismartoni alreáliskola torna- és vívótanára a honvédgyalogság kiképzésére nagyon hasznos füzetet írt a következő címen: Utmutatás a „Tornászati Utasításban“ foglalt határozmányok gyakorlati és rendszeres megvalósítására, az ujonc-, póttartalékos- és századkiképzési idő alatt. A 20 legismertebb torna-

játékkal és 2 táblával a harcászati tornászás szemléltetésére. Tisztek és altisztek kézikönyve. A könyv kapható a szerzőnél és Grill és T. könyvkereskedésében. (Ára 50 fill.)

Mutatványként közlünk pár játékot a füzetből.

Fogósdí játék.

A játsszók 20-anként csoportokra osztandók.

Játékterület a földön kitűzött négyszög csoportonként.

A játsszók felalásukkal alkotják ezen négyzetet. — Egy honvéd a fogdosó, a ki a játsszók valamelyikét két ráért ütessel elfogottnak jelenti ki

A négyzetből kifutni nem szabad, ebből a négyzeten belül üldözés, illetve futva menekülés támad, mire a játsszók közül egy harmadik honvéd helyét elhagyva, az üldöző és üldözött között keresztül fut. Erre az üldözőnek kötelessége a harmadik honvédet üldözőbe venni (két ütessel elfognia). — Ha most a negyedik honvéd újból keresztül fut az üldöző és üldözöttje között, akkor az üldöző ezen negyedik honvéd után veti magát, a midőn is természetesen a már előbb üldözött honvéd üldöztetésének befejeztével mindig saját helyére beáll.

Igy folyik tovább a játék, a mig az üldözőnek sikerül valamelyik üldözöttet elfognia stb.

Körfutó. (Gyere pajtás.)

A honvédek nagy körbe arcukkal befelé felállítatnak 2 lépés térközzel. Egy honvéd A, a körön kívül szalad és egy a körsorban levő honvédet B, két könnyű ütessel megéri e „Gyere pajtás“. Ezen utóbbi B gyorsan elhagyja helyét és A-val ellenkező irányban szalad.

Találkozásukkor a jobb kinyújtott kezükkel egymást megfogván, egyszer maguk között vagy találkozásukhoz egymásnak kezét adnak, bókot csinálnak stb. forognak — azon honvéd, a ki előbb a nyitott térköz élére beáll, — a másik folytatja a játékot.

A kezek megfogásának az a célja, hogy egymással való összeütközés ne történjék. A körbe nem szabad futni.

Az egér és a macska.

A játsszókat több számban levő két csoportba is osztható — minden csoportban legfeljebb 20 honvéd legyen. Egy honvéd a „macska“, a másik az „egér.“

A honvédek arcukkal befelé és összefogott kezekkel nagy kört képeznek.

Az „egér“ a körön belül, a macska kívül van. A „macskának“ a körön át kell törnie és el kell fognia az egeret.

A honvédek nem engedik a „macskának“ a körbe való behatolását, mig ellenben az egernek a menekülését elő kell segíteniök; ennél azonban a kört

alakító honvédeknek összefogott kezeiket elereszteniök nem szabad. Ha a „macska“ két honvéd között a körbe behatolt, átveszi a macska az egész feladatát, mikor a macska az egeret megfogta stb.

Fogoly kiszabadítás.

A honvédek arcukkal befelé fordulva, összefogott kezőkkel nagy kört képeznek.

Egy honvéd, a „fogoly“, a körben tartózkodik, a másik pedig a „szabadító“ szerepét játssza.

Elv az, hogy a körön belül levő fogolynak igyekeznie kell két honvéd között a körből kimenekülni, a körön kívül levő „szabadító“ a menekülést elősegíti.

Ha sikerült a kiszabadítás, akkor azon két honvéd, akik között a fogoly kitört, a „fogoly“ és „szabadító“ feladatát átvevén, a játék az említett módon újból kezdődik stb.

Versenyfutás körbe.

Sik területen egy nagy kört rajzolunk a földre 10—15 lépésnyi átmérővel. 4, 6, vagy 8 honvédet ezen a körön kívül egymástól 6—10 lépés távolságra egymás melé, de a körrel párhuzamosan felállítunk és „rajta“ vezényszóra a versenyfutás megkezdődik.

Minden honvéd törekedjék az előtte futót elérni és három ütessel érinteni.

A megérintett honvédnek rögtön ki kell lépnie. A körbe való befutás nem engedhető meg.

Elv az, hogy egyszer balra és egyszer jobbra körül fussanak a honvédek. Minél kisebb a játsszók száma, annál nehezebb a futás. — Tanácsos csoportokban elővenni stb.

Bakugrás.

Ha nagy a játsszók száma, több csoportban vendő elő ezen játék. A legelső honvéd 4 lépésre előre megy „bakugráshoz“ feláll. „Rajta“ vezényszóra mindegyik oszlopban az első honvéd terpeszugrással áthalad az élő bakon és 4 lépésre megint bakot képez. Így folytatódik a játék.

Az átugró honvéd egészen kinyújtott karral a bakot képező honvéd vállára támaszkodva löki át magát a bakon stb. Ezen játékot nyitott kettősrendekből is lehet elővenni.

Ködobálás.

Egy 15—20 kg. nehézségű követ meglehetősen jól körülérő ujjhegyekkel, alsó fogásból vállmagasságra fölemelünk a jobb vagy bal kézzel — jobb kézzel jobb lábra — bal kézzel bal lábra támaszkodva, illetve a megfelelő jobb vagy bal lábat hátravetve és egy erős lökéssel a követ nagy ivben előre dobjuk.

A lábakat a helyükből kimozdítani nem szabad. Mindenki három hajítást tesz, a legjobb számít.

A dobás távolsága az állás helyétől a kőnek a földön való első felütéséig számít. Minden játsszó az említett módon dobja a követ.

Zsivkovics Duschán
es. k. főhadnagy.

A soproni torna- és tűzoltóegyesület 40 éves történetéből.

(Folytatás.)

A változatossággal szemben viszont rég óhajtott egységre törekedett az egyesület, midőn lépéseket tett az iránt, hogy hazánk többi egyesületével egyetértőleg egységesen állapittassék meg a vezénylés s egyformán történjék az egyes gyakorlatok megjelölése, elnevezése. E kétségenkívül nagy hiányt pótló jogos törekvését annyira nem koronázta a kívánt siker, hogy több helyen még csak feleletre sem méltatták. De azért nem volt oka esüggedésre; hisz az eszmék lassan érnek. Azóta már nagyjában ez is megvalósult kedvezőbb viszonyok között.

Nem is esüggedt az egyesület vezetősége; lankadatlanul haladt előre. A fiuk tornászása mellett, a mely évenként körülbelül 1000 növendékkal a már említett iskolákból a megszokott mederben haladt, most azon fáradozott, hogy a leányok testgyakorlásának is általánosabb érvényt szerezzen. De bár az ez ügyben kibocsátott röpirata (1873-ban) kedvező fogadtatásra talált, fáradozása még sem járt az óhajtott eredménnyel. 1872. augusztus 15-től szeptember 22-ig ismét egy tornatanitói tanfolyam nyílt meg, melyhez az állam 500 fjt segéllyel járult. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz e tanfolyam eredményéről beküldött jelentésében Rösch Frigyes, a tornaszakosztály ezidei elnöke s a tanfolyamon a tornatörténet és elmélet előadója, újra hangsúlyozta annak szükségét, hogy Sopronban a két tanítóképzőintézet növendékei a tornatanításra is kellőleg kiképeztessenek, annál inkább, mert a tapasztalat bizonyította, hogy az eddig kiképzett tanítók közül többen már iskoláikban megvalósították a testgyakorlást. Ilyen tornatanitói tanfolyamot népiskolai tanítók számára ezután még egyszer és utoljára 1877-ben tartott az egyesület a vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívására. Az oktatást ekkor is mint előbb Dr. Bergmann, Rösch Frigyes és Göhring Teofil végezték s a vizsgát augusztus 8-án tartották meg szép eredménnyel.

Az egyesületi tornázás is félreismerhetetlen haladást mutat. Egyesek a tagok közül kitartó gyakorlással szép eredményeket érnek el s ez buzdítólag hat a többiekre is. A gyakorló órák látogatottabbak, úgy hogy most már két csapatra kell a tornászokat osztani. Sajnos azonban, hogy úgy e mozgékonyabb életet, mint általában az egyesületnek működését csakhamar

nagyon megbénította az 1873. májusban beállott pénzügyi krízis. Mindamellett a tornacsarnoknak a közgyűlés által már előbb elhatározott renoválását, a karzatnak átalakítását s egyéb szükséges javításokat még sem halasztották tovább. Ez átalakítások 1332 frt 70 kr. költséggel megtörténtek s az így renovált csarnokot szeptember 7-én ismét ünnepélyesen nyitották meg. Ekkor alkalmazták először a város megfelelő helyein a hirdetési táblákat, melyek maig is használatban vannak. Az ünnepély tűzoltógyakorlatok, egyesületi disztorna, ének-, zeneelőadások s beszédek keretében folyt s táncmulatsággal végződött.

Ez ünnepély emelkedett hangulata azonban, valamint az a kitüntetés, mely az egyesületet október 29-én Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter, Mészáros István és Kárfy Titusz államtitkároknak a tornacsarnokban tett látogatásával, a tornaórán való részvételével s az egyesület ügyei s a testgyakorlás iránt való élénk érdeklődésével érte, éppen nem osztotta el azt a lehangoltságot, mely az említett pénzügyi zavar nyomában járt s mely egyesületünket is a legérzékenyebben érintette. Tagjainak száma csökkent, jövedelme lepadt, úgy hogy csak a legszükségesebbekre szorítkozhatott.

Az 1874. szeptember 5., 6., 7. és 8-ik napján városunkban megtartott II. magyar országos tűzoltó-nagygyűlés, melynek méltatása azonban nem e sorok keretébe tartozik, új életet öntött ugyan egyesületünkbe is, de azért az egyesületi tornázás nem mutatta azt a fejlődést, melyet az 1872-iki nagy nekilendülés után várni lehetett volna. A testvéregyesületekkel való érintkezés lanyhult, jóformán egészen megszűnt; hiszen az a krízis, mely városunkat érte, többé-kevésbé a többi városokat is sújtotta; magában az egyesületben is hiányzik a kedv és a buzgóság, a kitartó eredményes munkásságnak biztos kuforrása. Csak akkor kezdődik valamivel mozgalmasabb élet, ha valamely alkalom a nyilvános fellépésre késztet. Ilyen alkalom volt 1878-ban a testgyakorlás atyjának Jahn-nak 100 éves születési ünnepe, melyet augusztus 11-én nagyobb ünnepélyességgel, tűzoltó-gyakorlatokkal, disztornával, emlékbeszédekkel s este táncmulatsággal ünnepelt meg az egyesület.

1878. október 1-től fogva az egyesületi tornázást az 1872. óta működő Bakó Sámuel ev. népisk. igazgató s egyesületi művezető helyett Schneider Frigyes, az egyesületnek eddigi szertárosa s ezóta mindmáig művezetője vezette díjtalanul, lankadatlan buzgalommal s kiváló szakértelemmel mindjárt az ez évi karácsony-ünnepélyen megmutatván, hogy vannak az egyesületnek elég szép számmal képzett tornászai, s minden feltétel meg van a virágzó egyesületi élethez, csak a kitartás hiányzik még e tagok többségében. Számos tagot elvont az egyesülettől az ez időben megalakult Athletikai Klub is, bár kiszélesített téren

ez is az egyesület célját, a testnek edzését szolgálta s annyiban összekötetésben is állott vele, hogy gyakorló óráit a tornacsarnokban tartotta. Ugyanekkor a vívás is újra megkezdődött Bruzatti vezetése mellett.

Mig így az egyesületi tornázás lassnknént új pezsgésnek indult, addig az iskoláké az említett hanyatlás korában is a rendes mederben folyt. A növendékek száma 1875-ben annyiban szaporodott, amennyiben az evang. népiskola a három felső fiu- és leányosztályban a testgyakorlást kötelezővé tette; viszont annyiban fogyott, hogy a róm. kath. főgimnázium tanulói az 1875/6 tanév óta a saját iskolaépületükben nyertek oktatást a testgyakorlásban is. Az eddigi városi reáliskola 1876-ban állami főreáliskolává lett; növendékei az iskola által fizetett évi 72 frt díjért egyelőre továbbra is az egyesületi tornacsarnokot használták ugyan, de a tornaoktatást az intézet saját tanárai Kárpáti Károly és Rösch Frigyes végezték. Így csökkent a szükség, hogy az egyesület az iskolák számára külön tornatanítót alkalmazzon. Ezért midőn Göhring Teofil az evang. népiskola rendes tanítójává választatván, 1878. szeptember elején az egyesületi tornatanítói állásról lemondott, nem is alkalmazott az egyesület többé az iskolák számára külön tornatanítót, nem mindha nem tudta volna azt e minőségben eléggé foglalkoztatni, hiszen a főreáliskolát nem számítva is, még mindig több mint 800 növendék tornászott heti 25 órában, hanem mert egyrészt az egyesület nem volt abban a helyzetben, hogy a tornatanító nyugdíjáról is gondoskodhassék, másrészt mert maguk az iskolák is most már jobb szerették ezt, és arra törekedtek, hogy amennyiben lehetséges, egyike saját tornaerőiknek lássa el a tornaoktatást, a mi annál könnyebben ment, mivel ez időben már mégis többen voltak a képzett tornatanítók. Ez évben a tornaoktatás Göhring Teofil, Józsa Menyhért, Kárpáti Károly és Rösch Frigyes között oszlott meg; a következő években pedig az evang. főgimnázium és tanítóképző tanulóit Göhring Teofil és Rösch Frigyes, majd utóbb 1883-tól fogva csak Göhring, az állami főreáliskoláéit Rösch Frigyes és dr. Kárpáti Károly, majd 1883-tól fogva dr. Kárpáti Károly és Bella Lajos, a róm. kath. tanítóképzőét Józsa Menyhért, 1883-tól fogva pedig Lehner Mihály, utóbb 1885-től Schneider Frigyes, a Csöndes-féle megánintézetét Max Vilmos, az evang. népiskoláét Göhring Teofil és Rösch Frigyes, a róm. kath. iskoláét Winkler Zsigmond részesítette a tornaoktatásban. A növendékek száma 1884-ig még folyton szaporodik úgy, hogy heti 52 órában 19 osztálynak több mint 1200 növendéke tornázik az egyesületi tornacsarnokban. Azzal, hogy az egyes intézetek lehetőleg saját tanerőikkel végeztették a tornaoktatást, a testgyakorlás ügye sokat nyert már annyiban is, hogy így a fegyelem sokkal

erősebb lehetett. Nagy haladást, örvendetes fordulatot jelentett e tekintetben az 1883-iki országos középiskolai törvény is, mely a testgyakorlást a középiskolákban kötelezővé tette s így e téren egészen új, egészséges fejlődésnek vetette meg alapját.

A testgyakorlás ügyének e felkarolása érezte hatását nemcsak a középiskolákban, hanem minden téren. A mint a soproni evang. egyházközség régi népiskolája helyett új épületet emel, abban tornatermet is rendeztet be úgy, hogy 1884. szeptemberétől fogva növendékei nem használják többé egyesületünk tornacsarnokát, hanem a saját iskolaépületükben tornásznak. S ha tekintetbe vesszük, hogy ezenkívül a róm. kath. főgimnáziumnak, az állami felsőbb leányiskolának s a cs. és kir. tiszti leánynevelő intézetnek is meg van már ekkor Sopronban a saját tornaterme, be kell ismernünk, hogy a testgyakorlás ügye ez ideig igen nagyot haladt városunkban. A kis mustármag, melyet egyesületünk alapítói ültettek s féltő gonddal ápoltak, merész sudárba szökkent s szétterjesztette ágait.

De haladt, fejlődött ez idő alatt az egyesületi testgyakorlás is. Ha egyelőre még nagyon hullámzó és kevés is a szám, de élénkül az élet. Tornászaink mind gyakrabban adnak jelt magukról. Újra rendeznek versenyeket s különösen a szomszédos bécsujhelyi tornászokkal gyakori a kölcsönös érintkezés. Az 1879 ben rendezett versenyen a magas ugrásban (ugródeszkával) 165 cm., a távolugrásban 5 m., a kőhajításban (15 kgos kővel) 5.1 méter az elért eredmény. Mint győztest tüntetik ki Schneider Frigyeset koszorúval s a különböző tornaszereken bemutatott gyakorlataiért teljes elismeréssel, Holndoner Adolfot nyújtógyakorlataiért koszorúval, Felkl Gyulát kőhajításért koszorúval, Dux N.-et távolugrásért koszorúval, Bergmann Ágostot nyújtógyakorlataiért az 1. ső tiszteletdíjjal, Schebesta Sándort különböző szereken végzett gyakorlataiért a 2-ik tiszteletdíjjal, Kiss Sándort kőhajításért a 3-ik, Hiernschrodt Sándort távolugrásért a 4-ik és Németh Győzöt nyújtógyakorlataiért az 5-ik tiszteletdíjjal. 1880-ban a bécsujhelyiekkel kelnek versenyre, szintegy 1881-ben. Az előbbi évben a győzők díjul zöld szalagot kapnak ezen felirattal: „Versenyornász. Sopron, 1880. június 27-én”, az utóbbiban tiszteletdíjakat s úgy azokból, mint ezekből a gyakorlott bécsujhelyiekkel szemben szépen jut díj a soproni tornászoknak is. „Az egyleti tornászatnak e viszonylagosan kedvező állapota a fáradhatatlan művezetőnek, Schneider Frigyes urnak érdeme, aki a lefolyt 3 évben a tornatanítást az egyletnél ingyen teljesítette és az ő lan-kadatlan kitartása és csaknem minden vasárnap rendezett kisebbszerű tornakirándulásai által legalább kis körben némi összetartást létesített.” Az ez évi egyesületi jelentésnek ezen elismerő szavaira teljesen rászolgált az egyesületnek derék művezetője, kinek

lelkes buzgóságát a választmány az által igyekezett fokozni, hogy 1880-ban lehetővé tette neki az I. wieni tornaegylethez való csatlakozást avégből, hogy ezzel a majnai Frankfurtban rendezendő német tornaünnepélyen részt vegyen, honnan dus tapasztalatokkal, ujult kedvvel és vággyal tért haza kifogyhatatlan tevékenysége körébe. Az egyesület az 1880. szeptember 5-én Bécsujhelyen tartott tornaversenyen is részt vett, mely alkalommal Schneider Frigyes a II. díjat nyerte.

1885 ben a budapesti „Nemzeti Tornaegylet” buzgó fáradozásai következtében megalakult a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége. Egyesületünk, mely immár 20 esztendő óta buzgólkodott az egyleti tornászás érdekében s örömmel ragadott meg minden alkalmat, amely ennek ügyét szolgálta, elküldötte képviselőit, Rösch Frigyes tornabiz elnököt és Berecz Ábelt az alakuló és szervező közgyűlésre Budapestre, s egyúttal 20 tornásszal, — kiknek számára 140 frt. utiköltséget utalványozott — részt vett az ugyanekkor tartott első országos tornaünnepélyen is. Habár a versenyben részt vett tagjainak nem sikerült is díjat kiküzdeni, az ott látottak és tapasztaltak csak buzditó hatással lehetett rájuk, mert haza hozták a becsvágyat és készséget a fokozott munkára. S ez meglátszott már az ez évben szeptember 8-án tartott szokásos alapítási tornaünnepélyen is, melyen a bécsujhelyi tornaegylet 12 taggal s a bécsi Männerturnverein 3 taggal vett részt s jelen volt Diewald szombathelyi tornatanító is. Ugy a szabad gyakorlatok pontos kivitele, mint a szertornázás, különösen nyújtón és korláton, általános tetszést aratott. A rudugrásban, melyre az országos tornaünnepély óta kezdtek nagyobb figyelmet fordítani, 295 cm. magasságot értek el. Ugy az itt tapasztaltak, mint a karácsonyi ünnepélyen bemutatott gyakorlatok erős bizonyosságot tettek a komoly akaratról s kitartó munkáról, mit az is mutatott, hogy az ez évben tartott 145 órában összesen 2650, tehát egy órán átlag 19 (a látogatottabbon 34) tornász vett részt. Fokozták a kedvet a gyakran rendezett tornászkirándulások, valamint vasárnap délutánonként a tornatéren a játékok is.

Maga a testgyakorlás azonban az 1885-iki fellendülés után a következő években mintha ismét némi hanyatlást mutatna, legalább a működő tagok számát illetőleg. A működő tagok száma 30—40 között ingadozik, ami bizony nagyon kevés a város lakosságának számarányához képest, különösen ha még azt is tekintetbe vesszük, hogy most már a tornászás az iskolákban kötelező lévén, azt lehetne várni, hogy akik ott megkedvelték, kikerülve az intézetekből sem vesznek el érdeklődésüket. Sajnos, a dolog nem így történik. A gyakorló órák látogatásában is csökken a buzgalom. 1887-ben 1 órán átlag már csak 15, a következőben pedig csak 12 tag vesz

részt s még ez a szám sem marad a legkisebb. De azért a kicsi körben most is élénk az élet s nem hiányzik a mozgékonyosság s a vállalkozási kedv. Szerető ragaszkodással, lelkesedéssel ünneplik az egyesület alapítóinak legbuzgóbbikát, az egykori művezetőt, most tornabizottsági elnököt s tüzoltófőparancsnokot Rösch Frigyest azon alkalomból, hogy Ő felsége a koronás arany érdemkeresztel tüntette ki, melyet nagy ünnepély keretében adott át az ünnepeltnek Finck János polgármester 1887. március 27-én.

1889. augusztus 4-én lépett fel először az egyesületnek növendécsapata is, melynek szervezését ez év tavaszán engedte meg a választmány a tornabizottság indítványára. E csapat szervezésének nagy jelentősége nemcsak abban állott, hogy így az iskolából kimaradt iparos- és kereskedő-tanonc ifjúságnak is alkalma nyílt a rendszeresebb testgyakorlásra, hanem magára az egyesületre nézve abban is, hogy így nevelhetett magának képzett, ügyes tornászokat. E növendékek csapata 12 taggal június 23-án kezdte meg a tornászást s számuk rövid idő múlva 76-ra emelkedett fel. A díjfizetés alól fel voltak mentve s Schneider Frigyes művezető buzgósága folytán az egyleti tornászok közreműködésével vasárnaponként 2—3 órán át gyakorolhatták magukat. Bemutatott gyakorlataikat már az említett erdei ünnepélyen nagy tetszéssel fogadta a közönség.

Iskolák — főiskolák.

Főiskolai bajnokságok. Magyarország főiskolai bajnokságára serényen folynak az előkészületek a rendezéssel megbízott Müegyetemi Athletikai és Football Clubban. A nevezések igen szépen sikerültek és már eddig is közel másfélszáz főiskolai athléta jelentkezett. Különösen Kassa, Kolozsvár és Debreczen athléta indulnak tömegesen. A benevezett anyag is elsőrangú és nem egy országos bajnok áll starthoz, úgy hogy a nyújtandó sport is klasszikus lesz. A verseny fővédnökségét Augusztia főhercegnő és József főherceg fogadták el, míg a verseny védnöke gróf Apponyi Albert kultuszminiszter és K. Jónás Ödön müegyetemi rektor lesz. A verseny egyuttal immár egy év óta először hozza össze az egymással harcban álló két athléta táborát, amennyiben úgy a M. A. Sz., mint a M. O. T. E. Sz. hívei indulnak azon, miután a Főiskolai Sport Szövetség idevágó szabályait elismerte a M. A. Sz. is és e versenyre a kimondott bojkottot megszüntette. A főiskolai sportok eme első önálló föllépése tehát május 1-én fényes siker elé néz. A verseny, melyre a Főiskolai S. Sz. ezuton is meghívja a közönséget, a Tököly-uton levő millennáris versenypályán, május 1-én d. u. fél 3 órakor kezdődik.

Uj sportegyesület Kassán. Kassán a jogakadémia és a gazdasági főiskola hallgatói eddig külön

sportoltak. Most a két főiskola ifjúsága egyesült, illetve a gazdasági főiskola ifjúsága beolvadt a volt Kassai Jogász Sport-Egyletbe, mely viszont nevét Kassai Akadémiák Sport-Egyesületére változtatta. Ez az egyesülés hatalmas erőt adott ennek az agilis főiskolai sportegyesületnek, melynek színei már a M. A. F. C. május 1-én tartandó versenyén is bemutatkoznak, még pedig 55 nevezéssel.

Szezonnyitó pályaverseny. A szezon első pályaversenyét a legagilisabb főiskolai sportegyletünk, a Müegyetemi A. és F. C. mult vasárnap rendezte a margitszigeti sporttelepen. A rossz időjárás miatt az athléták alig trainirozhattak, mégis a korai szezonhoz képest aránylag elég jó eredményeket mutattak fel a junior-athléták. A Debreczeni Akadémiai Athletikai Club fényes szereplése bebizonyította azt, hogy a fajmagyarság ősi fészkeinek, a református collégimnak i júsága, rövid idő múlva magához fogja ragadni a sport minden ágában a vezetést a nagy alföldi metropolisban. A rendezés a M. A. és F. C.-nál megszokott kitűnő volt.

Részletes eredmények a következők:

- I. Százyardos síkfutás junioroknak.
 1. Röck Ede (M. T. K.), 11.3 mp.
 2. Kiss István (Debreczeni A. A. C.).
- II. Diszkoszvetés előverseny.
 1. Igyártó Sándor (Debreczeni A. A. C.) 38.82 m. (7.5 m. előny).
 2. Kovács Ödön (D. A. A. C.).
- III. Távolugrás előverseny.
 1. Bodó Kornél (M. A. F. C.) 6.33 m. (0.60 m. előny).
 2. Kenyeri Rezső.
- IV. Sulydobás Junioroknak.
 1. Székelyhidy Béla (D. A. A. C.) 10.55 m.
 2. Igyártó Sándor (D. A. A. K.).
- V. Fél angol mértföldes síkfutás junioroknak.
 1. Becske Kálmán (M. A. C.) 2 p. 22 mp.
 2. Fekete István (M. A. F. C.).
- VI. Megasugrás junioroknak.
 1. gróf Csáky István (M. A. F. C.) 160 cm.
 2. Palánkay Béla (D. A. A. C.) 155 cm.
- VII. 80 yardos gátfutás junioroknak.
 1. gróf Csáky István (M. A. F. C.) 13.8 mp.
 2. Röck Ede (M. T. K.).
- VIII. Gerelyvetés előverseny.
 1. Szlávik János (M. A. F. C.) 32.18 m. (3 m. előny.)
 2. Friedman Imre (M. A. P. C.)
- IX. 220 yardos síkfutás előverseny.
 1. Hirschler József (M. T. K.) 245 mp. (4 m. előny).
 2. Szende Andor (M. A. F. C.).

Egyetemi Turisták kirándulásai. A Magyar Turista Egyesület egyetemi osztálya május havában a következő kirándulásokat rendezti:

Május 5. Leányvár, Esztergom. Találkozás a nyugati pályaudvaron reggel 6 óra 30 perckor. Vezető: Wachter Jenő.

Május 9. A Börzsönyi hegységbe, Kismaros. Találkozás a nyugati pályaudvaron, május 8-án, este 10 órakor. Vezető: Czákó Miklós Pál.

Május 12. Vörösvár. Találkozás a nyugati pályaudvaron reggel 6 óra 30 perckor. Vezető: Szafka Tihamér.

Május 19—20. Bükkhegységbe. Találkozás a keleti pályaudvaron május 18-án este 10 óra 30 perckor. Vezető: Komarlicki Gyula.

Május 26. Vác, Dömöskapu, Szentendre. Találkozás a nyugati pályaudvaron reggel 5 óra 40 perckor. Vezető: Zsitvay Tibor.

Május 30. Éjjeli kirándulás a Vértesbe. Találkozás a keleti pályaudvaron, május 29-én este 10 órakor. Vezető: Büttel János.

A kirándulásokra vonatkozólag felvilágosítást ad az osztály vezetősége minden pénteken délután 6—8 óra között az egyesület helyiségében, (Egyetem-tér 5.).

Labdarugás.

Budapest - Bécs. Vasárnap május 5-én a magyar szövetségi csapat Bécsben a rudolfsheimi pályán az osztrák válogatókkal tartja nemzetközi mérkőzését. A Magyar Labdarugók Szövetsége válogató-bizottsága a hét folyamán jelölte ki a magyar színek képviselőit.

A magyar csapat a következő:

Izsó

Nagy Oláh

Gorszky Bródy Szücs

Niessner Károly Vangel Schlosser Borbás

Az osztrák labdarugó szövetség, a Bécsben eldöntésre kerülő osztrák-magyar szövetségi mérkőzésre kiállítandó csapata a következő:

Pekarna

Eipel Albert

Wancura Lenczevski Kohn

Schmieger Aspek König Dünmann Wolf

Tartalék: Donhart, Vladar, Wegscheider, Dick, Gross, Polaček, Schediwy.

A prágai Corinthiánok. A prágai Sportovn Klub Slavia játékosainak sztrájkjáról már megemlékeztünk. A sztrájk most igen érdekes fordulattal véget ér. A sztrájkoló játékosok ugyanis ki fognak lépni a Slaviából és az angol Corinthianok mintájára külön csapatként szervezkednek. A prágai közönség a játékosok tervét a legnagyobb szimpatiaival fogadja.

Torna, atletika, vivás.

Erdelyi vivó élet. Báró Chappon Samu bajnok-vivómester, folyó hó 23-án este 7 és fél órakor tartotta meg nagyszabású vivóakadémiáját, bajnokmér-

közésekkel kapcsolatban Szászvároson, a „Transilváni.” szálloda disztermében, a nagyszámban megjelent műértő közönség jelenlétében Naláczy Ákos és Pogány Béla védnöksége alatt. A verseny-bizottság tagjai közül fáradhatatlan és lelkes ügy iránti szeretetét fejtette ki: Puy László, Tóth József, Vlád Aurél országgyűlési képviselő, Ajtay Aladár, dr. Cspelyi Albert, Muzsnay Béla, Pataky Dániel dr., Tóth Ferencz tornatanár és nagybudafalvi Vermes Lajos egyetemi vivómester, mint a verseny-bizottság tagjai, Chappon báró és Vermes vivómesterek tanítványai által bemutatott iskola-vivások (országos méretű magyar kard és francia vitör) zajos tapsokat arattak. A hölgyek vívásában (Palermói tör iskola) Chappon Izabella baronesse magas iskolázottságával és remek szép plasztikai mozdulataival tünt ki és a versenybíróság egyhangu ítélete alapján legyőzhetetlen bajnokhölgynek ismerte el. A kardmérkőzésben első lett: Maderspach Viktor (Ch. isk.), második Székely Sándor (Ch. isk.) A magyar kardvívásban Deák Gábor győztesnek került ki és bajnokjelöltnek lett elismerve, a vívásban tanusított rendkívüli nyugodtságával és nagy egyéni képzettségével tünt ki; nagy fölényrel aratott győzelmével dicsőséget aratott a kolozsvári magyar kardvívóiskolának. A római pázsvívásban és az epée (háromélű-kard) vívásában Deák Gábor remekelt. Az ünnepélyt Chappon báró és Vermes mesterek magas művészi mérkőzése zárta be. Végül meg kell említenem, hogy a verseny-bizottság értékes tiszteletdíjakat, érmeket és okleveleket ajánlott fel a győzteseknek.

Evezés-uszás.

A Magyar Uszó Szövetség megalakulása. Az uszás sportját intezíven kultiváló egyesületek, névszerint: a Magyar Uszó Egyesület, Magyar Testgyakorlók Köre, Balaton Uszók Egyesülete, Óbudai Torna Egylet, Ferencvárosi Torna Club, Műegyetemi Athletikai és Football Club és a Promontóri A. Cl. képviselői gyűltek össze szombat este, hogy megvessék az alapját a M. T. Sz.-nek. Az ülést Horváth Ferenc korelnök vezette. Alapos vita után a M. U. Sz. megalakulásának szükségét elvben kimondták és megállapodtak, hogy május hó 25-én az összes uszással foglalkozó magyarországi egyesületeket meghívják egy alakuló közgyűlésre, hol minden egylet 2—2 taggal képviseltesse magát. Kimondták még, hogy a M. U. Sz. életbe lépése azon időre tétessék, mikor a szövetségek közötti torzsalkodásnak már vége szakadt.

Különféle.

Sajtóhiba: Mult számunkban Dr. Juba Adolf úr nevét hibásan adtuk, miért bocsánatot kérünk.

H I R D E T É S E K.

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE (WODIANER F. ÉS FIAI) RÉSZZÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 21.

Találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetsodák, hasznos tudnivalók; a természettudományok, a földrajz és az egészségügy köréből való olvasmányok,

UNIVERSUM

Évkönyv a család és ifjuság számára.
Szerkeszti: Dr. HANKÓ VILMOS.
Ára díszkötésben 8 korona 50 fillér.

Most jelent meg a III kötet 12 egész oldalas és 192 a szöveg közé nyomott képpel a következő tartalommal:

I. ELBESZÉLÉS.

Merénylet egy vasut ellen a „vad nyugaton”. Irta dr. *Dénes Lajos*.

II. UTAZÁSOK.

Kirándulás Afrika nyugati partján a Kongóhoz. Irta *Hopp Ferenc*.
Második keleti utazásom. Irta *Vámbery Armin*.
Tizenhat nap az óceánon. Irta *Chyzer Kornélné*.

III. FELFEDEZÉSEK. TALÁLMÁNYOK.

Szikra-távíró. Irta *Véber Jenő*.
Apró találmányok jövedelme. Készülék a rovarvilág megfigyelésére. Irta dr. *Tompa János*.
Látogatás Edissonnal. Irta *Forbin Viktor*.
Egy magyar találmány sikere a külföldön. Irta *Vozáry Pál*.
A látó-telefon.
A tenger hullámozása mint erőforrás. Irta dr. *Szekeles Kálmán*.
Ajánlott levelet felvevő automata. A nap melegét kihasználó gép. Fénykép-telegrafálás.
Irta dr. *Prinovszky Alajos*.
Fából készített alkohol.

IV. A MAGUK EMBERSÉGÉBŐL LETT TUDÓSOK.

Faraday Mihály. Irta *Markovics Sándor*.
Thaan Károly. Irta dr. *Ilosvay Lajos*.

V. UTIKALANDOK, VADÁSZ-RAJZOK. ÉLMÉNYEK.

Buvárelmények.
Kenguru-vadászat. Irta dr. *Tompa János*.
gorilla-vadászat. Irta *Lasz Samu*.
Hogy fogják a vadállatokat? Emberevők között.
Verseny ég és föld között.
Tragédia egy afrikai őserdőben.

VI. FIZIKA. CHEMIA. TERMÉSZET-RAJZ. CSILLAGÁSZAT.

A tenger zsarnoka.
Elektrochemia a külföldön.
Irta dr. *Austerweil Géza*.
A legdrágább anyag. Irta *Serényi Gusztáv*.
Távcsövek folyadékából
A földrengésekről. Irta dr. *Kövesligethy Radó*.
A leopárd embert rabol. Irta *Lasz Samu*.
Nyíló agave americana.
Irta dr. *Tompa János*.
A tenger mélye.
Éjjeli felvételek Afrika rengetegekben. Irta dr. *Horiáth János*.
A legnagyobb gyémánt és testvérei. Az elefánt, mint háziállat.
A Balaton jegén. Irta dr. *Cholnoki Jenő*.
A nap ereje. Irta dr. *Hoitsy Pál*.
Az állatszeldítés művészete.

A tengeri rákhalászat.
Kísérletek a cseppfolyós levegővel.
Irta dr. *Hankó Vilmos*.
A kígyó és a mongossa.
A fehérje mesterséges előállítás.
Irta dr. *Klóg Nándor*.
Az észak-tengeri heringhalászat.
A fumei cápa.
A Mars.
A gyöngyhalászat városából.
A torpedók és bombák anyaga.
Irta dr. *Hankó Vilmos*.
Az ujkor bibora. Irta dr. *Hankó V.*

VII. GEOGRÁFIA.

A Vezuv. Irta *Lóczy Lajos*.
Bagdad és Babilónia. Irta dr. *Heller Bernát*.
Látogatás Hunyadi János váránál és a hunyadi vasműveknél. Irta *Téglás Gábor*.
Az aranykapu városa. Irta *Németh Fózsef*.
A Simplon-alagut. Irta dr. *Raun Oszkár*.
A Himalaya magasan.
Mesebeli városok.

VIII. TERMÉSZETSODÁK.

A Viktória-vizesés vasútja.

IX. TECHNIKA²

A világ legnagyobb hajója.

Szöfölgató gépek.
Sin nélkül járó vonat.
Egy és más az újabb lámpákról.
Irta dr. *Szekeles Kálmán*.
Kenyérgyár a Niagara mellett.
A kormányozható léghajó problémája. Irta dr. *Bozóky Endre*.
Egy város emelése.

X. EGÉSZSÉG-TAN.

Az emberirtó. Irta dr. *Hankó V.*
Éhínség a földön. Irta *Serényi G.*
Az opium. Irta dr. *Hankó Vilmos*.

XI. KÜLÖNFÉLÉK.

A Farfadet tragédiája.
Huszonnégy emeletes ház.
Lakoma egy előkelő kínai házában.
A titkos irásokról.
Egy lap Budapest kulturtörténetéből. Irta dr. *Hankó Vilmos*.
Házi patika.
A gépmember.
Az interlakeni virágóra.
A fakirok csodái.
Egy modern büvész.
Dráma a déli sark örök jegében.
Kaukázus. Irta *Sudáki Bertalan*.
Miként alakítható át a levegő nitrogénje különféle vegyületekké.
Irta *Austerweil Géza*.
Poreltávolító módszer.

Személy hitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lekések-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak 1/4—20 évig terjedő időre havi, 1/4, 1/2 és egész évi tőkeamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enpuéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.

4% ! 4% ! 4% ! 4% !

Jelzálog hitel!

300 koronától feljebb I. II. és III. helyre, földek-, városi- és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványvizek és egyéb források és kőbányákra, a becsérték 3/4 részéig.

Építési hitel!

építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban a a mily arányban az építkezés előre haladt!

Bank és magánadósságok konvertálása !

Előnyösen! Szolid alapon és gyorsan eszközlöm mindez en fenti műveleteket elsősorú bel- és külföldi intézetek által.

Elsőrendű ajánlatok!

Kérjen prospectust.

Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED
BUDAPEST, V., Koháry-utca 19.
Telefon-Interurban 46—31.

FODOR JÓZSEF

Saját műhelyek belső díszítés, teljes lakás-, valamint szoba- és szálloda-berendezések számára. Állandó raktár.

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI
UDVARI ASZTALOS,
KÁRPITOS ÉS DISZÍTŐ

BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 2.

(FÜRDO-UTOZA SARKÁN.)

HIRDETÉSEKET

jutányos áron felvesz

kiadóhivatal!